Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
NICHOLASE EMILIOUA
přednesené dne 3. února 2022 [1]

Věc C-576/20

CC
proti
Pensionsversicherungsanstalt

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soudní dvůr, Rakousko)]

„Řízení o předběžné otázce – Sociální zabezpečení migrujících pracovníků – Koordinace systémů sociálního zabezpečení – Článek 44 odst. 2 nařízení (ES) č. 987/2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 883/2004 – Zkoumání nároku na starobní důchod – Zohlednění dob péče o dítě, které byly získány v jiném členském státě – Podmínky – Zásada rovného nakládání se skutečnostmi – Profesní činnost vykonávaná pouze v jednom členském státě“

I. Úvod

1. Oberester Gerichtshof (Nejvyšší soudní dvůr, Rakousko) předložil Soudnímu dvoru otázky týkající se výkladu čl. 44 odst. 2 nařízení (ES) č. 987/2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení [2].

2. Tato žádost byla podána v rámci řízení vedeném mezi CC (dále jen „žalobkyně“) a Pensionsversicherungsanstalt (dále jen „PVA“), orgánem odpovědným za právní systém důchodového pojištění v Rakousku. Týká se odmítnutí uvedeného orgánu zohlednit pro účely výpočtu starobního důchodu žalobkyně doby, které žalobkyně věnovala péči o své děti v Belgii a Maďarsku.

3. V tomto rámci se podané otázky konkrétně týkají podmínek, za nichž je příslušný orgán členského státu, v němž daná osoba pracovala, povinen uplatňovat právní předpisy tohoto členského státu na doby péče o dítě, které tato osoba získala v jiném členském státě, popřípadě v několika jiných členských státech.

[1] – Původní jazyk: angličtina.

[2] – Nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 16. září 2009 (Úř. věst. 2009, L 284, s. 1).

4. Soudní dvůr již v minulosti rozhodl, a to v kontextu uplatňování nařízení (EHS) č. 1408/71[3], které předcházelo nařízením č. 883/2004 a č. 987/2009 a neobsahovalo žádné ustanovení týkající se této konkrétní otázky, že prvně uvedený členský stát musí na takové doby péče o dítě použít vlastní právní předpisy, pokud mají tyto doby „dostatečnou vazbu" na doby zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti, které tatáž osoba dříve získala na území tohoto členského státu.

5. Podstatou problému v projednávané věci je, zda se toto judiciální řešení použije i nyní, kdy normotvůrce přijal čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009 a výslovně stanovil soubor kritérií, jejichž účelem je tuto povinnost upřesnit. Jak vysvětlím níže, domnívám se, že toto ustanovení kritérium „dostatečné vazby" nahradilo.

II. Právní rámec

A. Unijní právo

1. Nařízení (ES) č. 883/2004

6. Hlava II nařízení (ES) č. 883/2004[4], nadepsaná „Určení použitelných právních předpisů", obsahuje mimo jiné článek 11, který stanoví:

„1. Osoby, na které se vztahuje toto nařízení, podléhají právním předpisům pouze jediného členského státu. Tyto právní předpisy se určí v souladu s touto hlavou.

[…]

3. S výhradou článků 12 až 16 se:

a) na zaměstnance nebo osobu samostatně výdělečně činnou v členském státě vztahují právní předpisy tohoto členského státu;

[…]

e) na jinou osobu, na kterou se nepoužijí písmena a) až d)[,] vztahují právní předpisy členského státu bydliště, aniž jsou dotčena ostatní ustanovení tohoto nařízení, která jí zaručují dávky podle právních předpisů jednoho nebo více členských států."

7. Na základě článku 87 téhož nařízení:

„1. Toto nařízení nezakládá žádný nárok za dobu přede dnem použitelnosti tohoto nařízení.

2. Pro stanovení nároků získaných podle tohoto nařízení se berou v úvahu doby pojištění a případné doby zaměstnání, samostatné výdělečné činnosti nebo bydlení získané podle právních předpisů členského státu přede dnem použitelnosti tohoto nařízení v dotyčném členském státě."

[3] – Nařízení Rady ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby a jejich rodiny pohybující se v rámci Společenství (Úř. věst. L 149, s. 2; Zvl. vyd. 05/01, s. 35).

[4] – Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (Úř. věst. 2004, L 166, s. 1; Zvl. vyd. 05/05, s. 72).

8. V souladu s článkem 91 nařízení č. 883/2004 se toto nařízení použije ode dne vstupu v platnost jeho prováděcího nařízení, a sice nařízení č. 987/2009, dne 1. května 2010. Tímto nařízením se zrušuje nařízení č. 1408/71.

2. Nařízení č. 987/2009

9. Nařízením č. 987/2009 se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 883/2004, a to podle článku 89 nařízení č. 883/2004.

10. Bod 14 odůvodnění nařízení č. 987/2009 uvádí:

„Za účelem stanovení právních předpisů použitelných pro započtení dob, během kterých se pojištěné osoby věnovaly výchově dětí v různých členských státech, je třeba stanovit určitá pravidla a postupy."

11. Článek 44 téhož nařízení stanoví:

„1. Pro účely tohoto článku se ‚dobou péče o dítě' rozumí každá doba, která se započítává podle právních předpisů členského státu v oblasti důchodů nebo která zakládá nárok na doplatek k důchodu výslovně z toho důvodu, že daná osoba pečovala o dítě, bez ohledu na způsob výpočtu těchto dob pojištění a bez ohledu na to, zda tyto doby vzniknou během péče o dítě nebo jsou přiznány zpětně.

2. Pokud se podle práva členského státu, který je příslušný podle hlavy II [nařízení č. 883/2004], k době péče o dítě nepřihlíží, instituce členského státu, jehož právní předpisy podle hlavy II [nařízení č. 883/2004] se na dotyčnou osobu vztahovaly z důvodu výkonu činnosti formou zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti ke dni, kdy podle těchto právních předpisů doba péče o dítě začala být u dotyčného dítěte brána v úvahu, zůstává nadále odpovědná za zohlednění této doby jako doby péče o dítě podle jeho právních předpisů, jako by taková péče o dítě probíhala na jeho vlastním území.

[…]"

12. Článek 93 nařízení č. 987/2009 stanoví:

„Článek 87 [nařízení č. 883/2004] se použije v situacích, na něž se vztahuje prováděcí nařízení."

B. Vnitrostátní právo

13. Ustanovení § 16 odst. 3a Allgemeines Pensionsgesetz (všeobecný zákon o důchodech, dále jen „APG") (BGB1 I, 142/2004) zejména stanoví, že pro účely splnění minimální doby pojištění podle § 4 odst. 1 této právní normy se za měsíce pojištění považují rovněž náhradní doby péče o dítě podle § 227a Allgemeines Sozialversicherungsgesetz (všeobecný zákon o sociálním pojištění, dále jen „ASVG") (BGB1. 189/1955) a § 116a Gewerbliches Sozialversicherungsgesetz (zákon o sociálním pojištění živnostníků, dále jen „GSVG") (BGBl. 560/1978).

14. Ustanovení § 227a ASVG stanoví:

„(1) Za náhradní doby z doby po 31. prosinci 1955 a před 1. lednem 2005 se mimoto v odvětví důchodového pojištění, do kterého spadá poslední předchozí doba přispívání, resp. neexistuje-li taková doba, do které spadá první následující doba přispívání, u pojištěnky (pojištěnce), která (který) skutečně a převážně pečoval(a) o své dítě (odst. 2), považuje doba této péče v tuzemsku v rozsahu nejvýše 48 kalendářních měsíců, počítaných od narození dítěte. V případě vícečetného porodu se tato doba prodlužuje na 60 kalendářních měsíců.

[…]“

15. Ustanovení § 116a GSVG je v podstatě totožné s § 227a ASVG.

III. Skutkový stav, vnitrostátní řízení a předběžné otázky

16. Dne 11. října 2017 požádala žalobkyně u PVA o přiznání starobního důchodu. Prokázala, že v období od 4. října 1976 do 28. srpna 1977 získala první dobu pojištění v délce 11 měsíců na základě příspěvků na povinné pojištění jako učnice v Rakousku, a od 1. ledna 1982 do 30. září 1986 získala druhou dobu pojištění v délce 57 měsíců na základě samostatné výdělečné činnosti vykonávané v tomtéž členském státě.

17. V říjnu 1986 se žalobkyně přesunula do Spojeného království za účelem studia. Tam zůstala až do začátku listopadu 1987, kdy se přestěhovala do Belgie. Během pobytu v Belgii se jí narodily dvě děti; první v prosinci 1987 a druhé v únoru 1990. Spolu se svými dětmi pobývala nejprve v Belgii, pak od 5. prosince 1991 do 31. prosince 1992 v Maďarsku a nakonec od 1. ledna 1993 do 8. února 1993 ve Spojeném království.

18. Od 5. prosince 1987 (datum narození prvního dítěte žalobkyně) do 8. února 1993 (datum návratu žalobkyně do Rakouska) věnovala žalobkyně svůj čas výchově svých dětí. Během tohoto období nevykonávala výdělečnou činnost.

19. Po návratu do Rakouska žalobkyně pokračovala v celodenní péči o děti. Následně získávala další doby na základě samostatné výdělečné činnosti, a to až do října 2017, kdy odešla do důchodu.

20. Rozhodnutím ze dne 29. prosince 2017 přiznal PVA žalobkyni starobní důchod, který zahrnoval 14 měsíců „náhradních dob“ jakožto zohlednění doby, kterou žalobkyně strávila péčí o děti od ledna 1993 do února 1994 ve Spojeném království a v Rakousku [5].

21. Žalobkyně napadla toto rozhodnutí s tím, že má nárok na vyšší starobní důchod, neboť i doby strávené péčí o děti v Belgii a Maďarsku od 5. prosince 1987 do 31. prosince 1992 (dále jen „sporné doby péče o dítě“) měly být zohledněny jako „náhradní doby“.

[5] – PVA v řízení u Soudního dvora vysvětlil, že do výpočtu důchodových nároků žalobkyně započetl dobu strávenou ve Spojeném království (od 1. ledna 1993 do 8. února 1993), neboť žalobkyně původně uvedla, že se do Rakouska vrátila ke dni 31. prosince 1992. Tato doba tak bylo započtena společně s ostatními dobami péče o dítě získanými na rakouském území a není součástí „sporné doby péče o dítě“, definované v bodě 21 stanoviska..

22. PVA uvedl, že žalobkyně nesplňuje ve vztahu k těmto dobám kritéria stanovená v čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009. Zaprvé bezprostředně před tím, než by začaly být sporné doby péče o dítě podle rakouského práva brány v úvahu, by nevykonávala žádnou výdělečnou činnost. Zadruhé by tyto doby získala v členských státech (konkrétně v Belgii a Maďarsku), jejichž právní úprava již umožňovala zohlednit dobu věnovanou péči o dítě.

23. Soud prvního stupně, Arbeits- und Sozialgericht Wien (soud pro pracovní a sociální záležitosti ve Vídni, Rakousko), žalobu zamítl s odůvodněním, že žalobkyně nesplnila podmínky stanovené v čl. 44 odst. 2 nařízení 987/2009. Oberlandesgericht Wien (vrchní zemský soud ve Vídni, Rakousko) tento rozsudek potvrdil. Žalobkyně následně podala opravný prostředek k Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soudní dvůr, Rakousko), u něhož žádá, aby bylo její žalobě vyhověno.

24. Předkládající soud uvádí, že na projednávanou věc jsou *ratione temporis* použitelná nařízení č. 883/2004 a č. 987/2009. Dále konstatuje, že vzhledem k tomu, že žalobkyně v době, kdy se poprvé začala věnovat péči o děti, nevykonávala v Rakousku činnost ani jako zaměstnanec, ani jako osoba samostatně výdělečně činná, nesplňují sporné doby péče o dítě požadavky stanovené v čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009.

25. V tomto ohledu předkládající soud podotýká, že účelem nařízení č. 883/2004 a č. 987/2009 není harmonizace nebo i jen sblížení, nýbrž pouze koordinace systémů sociálního zabezpečení vytvořených členskými státy. Jednotlivci, jako je žalobkyně, tak nemohou očekávat, že jejich přestěhování z jednoho členského státu do jiného členského státu nebude mít žádný dopad na jejich situaci v oblasti sociálního zabezpečení a že příslušné orgány členského státu, v němž pracovali, budou vždy posuzovat doby péče o dítě získané v jiném členském státě nebo ve více členských státech (v projednávaném případě Belgii a Maďarsku) tak, jako by byly získány na jejich vlastním území.

26. Nicméně se rovněž domnívá, že okolnosti dané ve věci v původním řízení jsou podobné těm, které vedly k vydání rozsudku ve věci Reichel-Albert[6], a to v rámci uplatnění nařízení č. 1408/71 (které bylo zrušeno a nahrazeno nařízeními č. 883/2004 a č. 987/2009). Vzhledem k odůvodnění tohoto rozsudku a odůvodněním jiných dřívějších rozsudků také přijatých na základě nařízení č. 1408/71 (konkrétně Elsen[7] a Kauer[8]) by mělo být dostatečné, aby bylo možné použít na sporné doby péče o dítě rakouské právní předpisy, prokázat existenci „dostatečné vazby“ mezi těmito dobami a rozhodnými dobami na základě závislé a samostatné výdělečné činnosti získanými v tomto členském státě.

27. Předkládající soud v tomto ohledu zdůrazňuje skutečnost, že ačkoliv žalobkyně v Rakousku v době narození jejích dětí nepobývala, ve skutečnosti pracovala a získala rozhodné doby na základě závislé a samostatné výdělečné činnosti pouze v tomto členském státě. Vzhledem k tomu, že v době, kdy nastaly sporné doby péče o dítě, bylo stále v platnosti nařízení č. 1408/71, existují s ohledem na výše uvedenou judikaturu Soudního dvora pádné důvody pro to, aby se na tyto doby uplatnilo kritérium „dostatečné vazby“. Pokud by to možné nebylo, ocitla by se žalobkyně po vstupu čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009 v platnost ve vztahu k vlastním zájmům v situaci méně příznivé než před tímto okamžikem. Taková změna jejího právního postavení by nastala dlouho poté, co žalobkyně sporné doby péče o dítě získala.

6 – Rozsudek ze dne 19. července 2012 (C-522/10, EU:C:2012:475, dále jen „Reichel-Albert“).

7 – Rozsudek ze dne 23. listopadu 2000 (C-135/99, EU:C:2000:647, dále jen „Elsen“).

8 – Rozsudek ze dne 7. února 2002 (C-28/00, EU:C:2002:82, dále jen „Kauer“).

28. V důsledku uvedeného má předkládající soud pochybnosti o tom, zda by otázka použitelnosti rakouského práva na sporné doby péče o dítě měla být vyřešena pouze s ohledem na čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009. Klade si otázku, zda uvedené ustanovení případně nezasahuje do legitimního očekávání, které mohla žalobkyně odvozovat z judikatury Soudního dvora týkající se uplatňování nařízení č. 1408/71.

29. V tomto kontextu Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soudní dvůr) rozhodl o přerušení řízení a o předložení následujících předběžných otázek Soudnímu dvoru:

„1) Musí být čl. 44 odst. 2 nařízení [č. 987/2009] vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby členský stát příslušný pro poskytování starobního důchodu, podle jehož právních předpisů [žadatel nebo] žadatelka o důchod s výjimkou dob péče o dítě po celý svůj pracovní život [vykonával nebo] vykonávala zaměstnání nebo samostatnou výdělečnou činnost, zohlednil doby péče o dítě strávené v jiných členských státech, již z toho důvodu, že [tento žadatel nebo] tato žadatelka o důchod ke dni, kdy podle právních předpisů tohoto členského státu začala být u dotyčného dítěte brána v úvahu doba péče o dítě, [nevykonával nebo] nevykonávala ani zaměstnání, ani samostatnou výdělečnou činnost?

V případě záporné odpovědi na první otázku:

2) Musí být čl. 44 odst. 2 první část první věty nařízení [č. 987/2009] vykládán v tom smyslu, že členský stát, který je příslušný podle hlavy II nařízení [č. 883/2004] o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, k dobám péče o dítě podle svých právních předpisů nepřihlíží obecně, nebo k nim nepřihlíží pouze v konkrétním případě?“

30. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce ze dne 13. října 2020 byla zapsána do rejstříku kanceláře Soudního dvora dne 4. listopadu 2020. Písemná vyjádření předložily žalobkyně, PVA, česká, španělská a rakouská a vláda, jakož i Evropská komise.

31. Všechny strany a zúčastnění, s výjimkou české vlády, byli zastoupeni na jednání, které se konalo dne 11. listopadu 2021.

IV. Analýza

32. Podle čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009 musí příslušné instituce členského státu, v němž daná osoba vykonávala činnost formou zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti (dále jen „členský stát A“), pro účely přiznání starobního důchodu zohlednit doby péče o dítě získané touto osobou v jiném členském státě (dále jen „členský stát B“), *jako by doby takové péče o dítě byly získány na jeho vlastním území*[9], jsou-li splněny následující podmínky:

– podle právních předpisů členského státu B se k žádné době péče o dítě nepřihlíží,

– právní předpisy členského státu A se na dotyčnou osobu dříve vztahovaly z důvodu výkonu činnosti danou osobou formou zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti v tomto členském státě a

[9] – Článek 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009 odráží obecnou zásadu rovného zacházení, o jejíž kodifikaci usiluje článek 5 nařízení č. 883/2004 (v tomto smyslu viz též bod 5 odůvodnění nařízení č. 883/2004).

– právní předpisy členského státu A se na tuto osobu nadále vztahovaly z důvodu dotčené činnosti ke dni, kdy podle těchto právních předpisů doba péče o dítě začala být u dotyčného dítěte brána v úvahu[10].

33. Předkládající soud otázkami, kterými se budu postupně zabývat, žádá, aby Soudní dvůr upřesnil věcnou působnost tohoto ustanovení ve dvou ohledech.

34. Zaprvé se předkládající soud v podstatě táže, zda judiciální řešení přijaté Soudním dvorem v jeho dřívější judikatuře (konkrétně ve věci Reichel-Albert) je i nadále použitelné v rámci uplatňování čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009, takže i v případě, kdy není splněna třetí výše uvedená podmínka, by příslušné orgány členského státu A byly za předpokladu existence „dostatečné vazby" mezi příslušnými dobami zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti získanými na jejich území a dobami péče o dítě získanými v členském státě B povinny použít na tyto doby své právní předpisy.

35. Konkrétně žádá o odpověď na otázku, zda a případně do jaké míry je kritérium „dostatečné vazby", které Soudní dvůr vytvořil v rámci uplatňování obecných pravidel obsažených v nařízení č. 1408/71, jež neobsahovalo žádné zvláštní ustanovení o dobách péče o dítě, nadále relevantní v situaci, kdy se čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009 přímo zabývá problematikou určení členského státu, jehož právní předpisy se na tyto doby použijí. Tato otázka vyvstává na základě skutečnosti, že v kontextu původního řízení sporné doby péče o dítě podle všeho nesplňují třetí podmínku stanovenou v tomto ustanovení, neboť žalobkyně nebyla ke dni, kdy by podle rakouských právních předpisů začaly být tyto doby brány v úvahu, v Rakousku zaměstnána, ani zde nebyla samostatně výdělečně činná. Je však pravděpodobné, že by tyto doby splňovaly kritérium „dostatečné vazby" stanovené Soudním dvorem v jeho dřívější judikatuře.

36. Zadruhé usiluje předkládající soud ve vztahu k první podmínce uvedené v bodě 32 výše o vyjasnění toho, zda se čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009 použije pouze na situace, kdy členský stát B *v zásadě* neupravuje ve svých právních předpisech povinnost zohledňování dob péče o dítě, nebo zda se použije i na případy, kdy takové právní předpisy existují, ale doba strávená péčí o dítě není členským státem B zohledněna *in concreto*. Pokud by měl být následován první uvedený přístup, pak by v kontextu původního řízení rakouské právo v každém případě *nebylo* použitelné na sporné doby péče o dítě, pokud by belgické nebo maďarské právo obsahovalo ustanovení, které by v *zásadě* zohledňování těchto dob umožňovalo. Podle druhého přístupu by však bylo nutno ověřit nejen to, zda takové právní normy existují, ale bylo by nutné též zkoumat, zda byly sporné doby péče o dítě v projednávané věci příslušnými belgickými nebo maďarskými orgány *ve skutečnosti* zohledněny.

A. K první otázce

37. Analýzu první předběžné otázky budu strukturovat následujícím způsobem. Nejprve nastíním kritérium „dostatečné vazby", které Soudní dvůr použil ve své judikatuře týkající se uplatňování nařízení č. 1408/71 (1). Poté vysvětlím, proč se domnívám, že podle nařízení č. 883/2004 a č. 987/2009, konkrétně v souvislosti s použitím čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009, již toto

[10] – Jen na okraj poznamenávám, že čl. 44 odst. 3 nařízení č. 987/2009 upřesňuje, že povinnost stanovená v odstavci 2 téhož článku se neuplatní, pokud se na dotyčnou osobu vztahují nebo začnou vztahovat právní předpisy *jiného* členského státu z důvodu výkonu zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti.

kritérium není relevantní (2). Nakonec uvedu několik stručných poznámek k tomu, proč žalobkyně podle mého názoru nemůže legitimně očekávat, že se její situace bude řídit předchozí judikaturou Soudního dvora (3).

1. Minulost: judikatura Soudního dvora ve věcech Elsen, Kauer a Reichel-Albert a kritérium „dostatečné vazby“

38. Před vstupem nařízení č. 883/2004 a č. 987/2009 v platnost se v judikatuře Soudního dvora využíval, dle mého názoru, dvoufázový přístup vycházející z:

– použitelnosti právních předpisů členského státu A, ve světle obecných kritérií stanovených v čl. 13 odst. 2 nařízení č. 1408/71, na doby péče o dítě získané v členském státě B, pokud mezi těmito dobami a dobami výdělečné činnosti získanými v členském státě A existovala „úzká vazba“, resp. „dostatečná vazba“ (krok 1); a

– povinnosti vyplývající z primárního unijního práva, která ukládá, aby tyto právní předpisy nakládaly s dobami péče o dítě získanými v členském státě B tak, jako by byly získány v členském státě A (tj. aby s těmito dobami bylo nakládáno stejně) (krok 2).

39. Tento dvoufázový přístup byl poprvé nastíněn ve věci Elsen, která se týkala výchovy dítěte ve Francii, přičemž matka zodpovědná za péči o toto dítě pracovala až do narození dítěte a také v době po uplynutí mateřské dovolené jako příhraniční pracovnice v Německu, kde podléhala povinnému pojištění. V této věci Soudní dvůr konstatoval, že na situaci U. Elsen se použijí německé právní předpisy o sociálním zabezpečení, neboť lze prokázat „úzkou vazbu“ mezi dobami péče o dítě získanými ve Francii a dobami získanými v Německu z důvodu pracovní činnosti v tomto členském státě (krok 1)[11]. Pak posuzoval, zda je tato právní úprava slučitelná s unijním právem (konkrétněji s příslušnými ustanoveními Smlouvy), když obsahuje podmínku, která v podstatě podmiňuje nárok na starobní důchod tím, že výchova dětí probíhala v Německu nebo lze mít za to, že probíhala v Německu[12].

40. V rámci výše popsaného kroku 1 Soudní dvůr poznamenal, že podle obecných kritérií stanovených v čl. 13 odst. 2 písm. a) a b) nařízení č. 1408/71 se na osobu zaměstnanou nebo samostatně výdělečně činnou na území jednoho členského státu budou vztahovat právní předpisy tohoto členského státu o sociálním zabezpečení, i když má tato osoba bydliště na území jiného členského státu[13]. V dané věci nebylo možné pohlížet na U. Elsen tak, že byla během dob, během nichž se věnovala péči o dítě ve Francii, „zaměstnána“ v Německu ve smyslu těchto právních předpisů. Soudní dvůr nicméně rozhodl, že vzhledem k tomu, že existovala „úzká vazba“ mezi těmito dobami a dobami činnosti v Německu, nebylo možné na U. Elsen nahlížet tak, že ukončila veškerou „pracovní činnost“, a že se na ni z tohoto důvodu vztahují právní předpisy členského státu, v němž má bydliště (Francie). Na sporné doby péče o dítě tak bylo použitelné německé právo[14].

41. Podobnou argumentaci vedl Soudní dvůr ve věci Kauer. V uvedené věci byla žadatelka rakouskou státní příslušnicí, jejíž tři děti se narodily v Rakousku. V roce 1970 se přestěhovala do Belgie, kde se celodenně starala o své děti. Pracovat začala opět v září 1975 po návratu do

[11] – Body 26 a 27 rozsudku Elsen.

[12] – V bodě 29 a násl.

[13] – Tamtéž, bod 25.

[14] – Tamtéž, bod 26.

Rakouska. Soudní dvůr konstatoval, že z rozsudku Elsen je zřejmé, že skutečnost, že osoba, jako je L. Kauer, pracovala pouze v jednom členském státě (Rakousko) a vztahovaly se na ni právní předpisy tohoto členského státu v době, kdy se jí narodily děti, umožňuje vytvoření „dostatečné vazby" mezi těmito dobami péče o dítě a dobami pojištění získanými z titulu výkonu výdělečné činnosti v tomto členském státě [15]. Ve vztahu k prvnímu kroku popsanému v bodě 38 výše tak Soudní dvůr rozhodl, že na doby péče o dítě, které L. Kauer získala v Belgii, se vztahuje rakouské právo.

42. Domnívám se, že v obou věcech založil Soudní dvůr svůj závěr ohledně kroku 1, a sice že právními předpisy použitelnými na sporné doby péče o dítě jsou právní předpisy členského státu A (členského státu, v němž byla daná osoba zaměstnána), na skutečnosti, že žadatelka buď vykonávala výdělečnou činnost v tomto členském státě, nebo jinak podléhala jeho právním předpisům, v důsledku dřívější výdělečné činnosti v *době*, kdy se dítě narodilo a začala plynout doba (doby) péče o dítě. Podle mého názoru to byla právě tato skutečnost, která Soudnímu dvoru umožnila dospět k závěru, že existuje „úzká vazba" (Elsen) nebo „dostatečná vazba" (Kauer) mezi příslušnými rozhodnými dobami získanými v členském státě A a dobami péče o dítě získanými v členském státě B [16].

43. Jiný skutkový stav nastal ve věci Reichel-Albert. V uvedené věci se na matku, která pečovala o dítě, nevztahovaly právní předpisy členského státu A v okamžiku narození dítěte (nebo dokonce i bezprostředně před tímto okamžikem). Žalobkyně v původním řízení byla německou státní příslušnicí, která stejně jako žadatelky ve věcech Elsen a Kauer vykonávala výdělečnou činnost pouze v jednom členském státě (a to v Německu), než se přestěhovala do jiného členského státu (Belgie). Ovšem na rozdíl od žadatelek ve věcech Elsen a Kauer pobývala žadatelka ve věci Reichel-Albert několik měsíců před narozením svého prvního dítěte v Belgii. Poté zůstala několik let doma se svými dětmi v Belgii, přičemž během této doby nepracovala, a následně se vrátila a začala vykonávat výdělečnou činnost v Německu [17].

44. V návaznosti na kritérium „dostatečné vazby", které použil ve věcech Elsen a Kauer, Soudní dvůr rozhodl, že na situaci D. Reichel-Albert byla použitelná německá právní úprava, přestože doby, kdy se na ni tato právní úprava vztahovala v důsledku její výdělečné činnosti v Německu, nepředcházely bezprostředně okamžiku narození jejího prvního dítěte v Belgii. Podle mě ovlivnily závěr Soudního dvora zejména dvě skutečnosti. Zaprvé D. Reichel-Albert pracovala a platila příspěvky pouze v jednom členském státě (Německu), a to jak před, tak po dočasném přesunu svého bydliště do jiného členského státu (Belgie), kde nikdy nepracovala [18]. Zadruhé se D. Reichel-Albert přestěhovala do Belgie z čistě rodinných důvodů [19] a přímo z Německa, kde byla zaměstnána do doby jednoho měsíce před jejím přestěhováním.

45. Jak jsem již uvedl v bodě 38 výše, všechny tři výše uvedené věci byly řešeny v souvislosti s uplatňováním nařízení č. 1408/71. Toto nařízení stanovilo ve svém čl. 13 odst. 2 obecná pravidla určená k řešení kolizních sporů v oblasti sociálního zabezpečení, neobsahovalo však

[15] – Viz rozsudek Kauer, bod 32 a násl.

[16] – Je možná zajímavé, že ve věci Kauer žadatelka *de facto* přestala pracovat a stala se v Rakousku nezaměstnanou již nějakou dobu před narozením svých dětí. Podle mého názoru vedla Soudní dvůr k závěru, že se na L. Kauer přesto vztahovaly právní předpisy tohoto členského státu v dobách, kdy vychovávala své děti v Belgii, skutečnost, že se v tomto členském státě usadila až po narození svého nejmladšího dítěte.

[17] – Rozsudek ve věci Reichel-Albert byl sice vydán až po vstupu čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009 v platnost, avšak Soudní dvůr konstatoval, že na skutkové okolnosti dané v uvedené věci se *ratione temporis* vztahuje předchozí akt o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, konkrétně nařízení č. 1408/71, nikoliv nařízení č. 883/2004 a č. 987/2009.

[18] – Viz rozsudek Reichel-Albert, bod 35.

[19] – Tamtéž.

žádné ustanovení týkající se dob péče o dítě. Jsa konfrontován s touto mezerou v právní úpravě, Soudní dvůr konstatoval (v kroku 1 popsaném v bodě 38 výše), že doby péče o dítě získané v jiném členském státě, než ve kterém daná osoba pracovala, se budou nadále řídit právem tohoto členského státu, pokud jsou v podstatě tyto doby spjaty s příslušnými „rozhodnými" dobami výdělečné činnosti získanými na tomto území „dostatečnou vazbou".

46. Teprve po provedení tohoto posouzení se Soudní dvůr zaměřil na příslušná ustanovení Smlouvy týkající se volného pohybu pracovníků a občanů a řešil otázku slučitelnosti s primárním unijním právem (krok 2). Jako jeden příklad z mnoha lze uvést například věc Reichel-Albert, v níž Soudní dvůr nejprve dospěl k závěru, že mezi spornými zahraničními dobami péče o dítě a příslušnými rozhodnými dobami výdělečné činnosti, které žadatelka získala, existuje „dostatečná spojitost", takže se na tyto zahraniční doby péče o dítě *použije* německé právo (krok 1), a teprve poté konstatoval, že tato právní úprava je neslučitelná s článkem 21 SFEU (krok 2), neboť podle jeho názoru by se žadatelce D. Reichel-Albert, byť nikdy nebyla v Belgii zaměstnaná ani zde nebyla samostatně výdělečně činná, dostalo méně příznivého zacházení, než jakého by požívala, kdyby nevyužila svobody pohybu podle Smluv [20].

47. Po tomto stručném nástinu judikatury Soudního dvora podle nařízení č. 1408/71 nyní přejdu k současné situaci a vysvětlím, proč podle mého názoru není kritérium „dostatečné vazby" relevantní pro řízení, jako je řízení v projednávané věci, na které se vztahuje čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009.

2. Současná situace: čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009 a proč kritérium „dostatečné vazby" již není relevantní

48. Vzhledem k chronologii skutkových okolností daných ve věci v původním řízení, jak jsou nastíněny v bodech 16 až 20 výše, a k datu vstupu nařízení č. 987/2009 v platnost považuji za zřejmé, že se na projednávanou věc použije toto nařízení *ratione temporis* [21]. Předkládající soud ani účastníci původního řízení a zúčastnění tento bod nezpochybňují. Tím se projednávaná věc liší od věcí Elsen, Kauer a Reichel-Albert přinejmenším v tom, že v uvedených věcech bylo řízení z časové působnosti tohoto nařízení zcela vyloučeno [22].

49. Účastníci původního řízení a zúčastnění se rovněž shodují na tom, že v rámci původního řízení se žalobkyně nemůže dovolávat čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009, neboť ke dni, kdy by podle rakouského práva začaly být sporné doby péče o dítě brány v úvahu, nebyla v Rakousku ani zaměstnaná, ani samostatně výdělečně činná. Jak bylo uvedeno v bodě 32 výše, třetí podmínkou uvedenou v čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009 je, že danou osobu lze stále považovat za osobu „vykonávající" výdělečnou činnost v členském státě A (Rakousko) ke dni, kdy by podle právních předpisů tohoto členského státu začala být sporná doba péče o dítě u dotyčného dítěte brána

[20] – Tamtéž, body 40 až 42.

[21] – Jak Soudní dvůr připomněl ve věci Reichel-Albert (v bodech 25 a 26), evropský normotvůrce stanovil článkem 97 nařízení č. 987/2009 vstup tohoto nařízení v platnost na 1. května 2010. V kontextu původního řízení bylo rozhodnutí, které žalobkyně zpochybnila, vydáno PVA dne 29. prosince 2017, tedy dlouho po vstupu nařízení č. 987/2009 v platnost. Toto nařízení již bylo použitelné i v době, kdy žalobkyně u PVA o starobní důchod žádala.

[22] – Viz například Reichel-Albert, body 27 a 28.

v úvahu. Podle rakouského práva by byl tímto datem 1. leden 1988 [23]. V té době již žalobkyně déle než rok nepobývala v Rakousku a před tím, než se usadila v Belgii, kde se jí narodily obě děti, absolvovala další studia ve Spojeném království.

50. Předkládající soud podotýká, že skutkové okolnosti ve věci v původním řízení jsou podobné jako ve věci Reichel-Albert, neboť i ve věci Reichel-Albert doba, po kterou se na žadatelku vztahovaly právní předpisy členského státu A z důvodu výkonu výdělečné činnosti žadatelkou v tomto členském státě, nepředcházela bezprostředně narození jejích dětí. Táže se tedy, zda by se judiciální řešení uplatněné ve věci Reichel-Albert mohlo použít i na projednávanou věc. Předkládající soud se domnívá, že pokud by tomu tak bylo, měla by žalobkyně nárok na zohlednění dob péče o dítě, které získala v Belgii a Maďarsku.

51. Podotýkám, že v tomto ohledu byly Soudnímu dvoru předestřeny dvě různé argumentační linie.

52. Na jedné straně žalobkyně, která má v této otázce podporu Komise a české vlády, tvrdí, že *ratio decidendi* ve věci Reichel-Albert je pro Soudní dvůr závazné, takže ve skutkově obdobných věcech by o dobách péče o dítě získaných v zahraničí, které *věcně* nespadají do oblasti působnosti čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009 (byť spadají do *časové* působnosti tohoto nařízení), muselo i tak být rozhodováno na základě článku 21 SFEU a kritéria „dostatečné vazby“. V opačném případě by měl čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009 za následek méně příznivé zacházení s žadateli o starobní důchod, než by tomu bylo před vstupem tohoto nařízení v platnost. V kontextu původního řízení by se žalobkyně ocitla v horší finanční situaci jen z toho důvodu, že se rozhodla vychovávat své děti v jiném členském státě než v Rakousku. Pokud by totiž zůstala v Rakousku, rakouské právní předpisy by vyžadovaly, aby PVA tyto doby zohlednil v plném rozsahu.

53. Na druhé straně PVA, jakož i rakouská a španělská vláda jsou v podstatě toho názoru, že Soudním dvorem vytvořené kritérium ve věci Reichel-Albert, které vycházelo z existence „úzké vazby“ či „dostatečné vazby“ mezi dobami výdělečné činnosti získanými v členském státě A a dobami péče o dítě získanými v členském státě B, bylo nahrazeno kritérii stanovenými v čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009, takže Soudní dvůr již nemůže toto kritérium použít.

54. Ztotožňuji se s druhým uvedeným názorem.

55. Zaprvé bych chtěl úvodem podotknout, že pokud jde o zohledňování zahraničních dob péče o dítě, článek 21 SFEU podle výše uvedené judikatury Soudního dvora vyžaduje, aby členský stát, jehož právní předpisy jsou shledány použitelnými na určitou konkrétní situaci, kdy osoba využila svobody pohybu a rozhodla se vychovávat své dítě (děti) v jiném členském státě, nakládal s touto situací tak, jako by nastala na jeho území [24].

56. Toto pravidlo se podle mého názoru ani po přijetí čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009 nezměnilo. Podmínky uvedené v tomto ustanovení omezují *pouze* druhy situací, kdy lze právní předpisy členského státu A považovat za použitelné na určitou konkrétní situaci péče o dítě v zahraničí [25], v žádném případě však nemají vliv na povinnosti, kterými je členský stát A vázán,

[23] – PVA na jednání vysvětlil, že podle § 231 odst. 3 ASVG se doby péče o dítě začínají zohledňovat od prvního celého kalendářního měsíce následujícího po dni, kdy jsou splněny podmínky stanovené v § 227a nebo § 228a dotčeného právního předpisu. Ze spisu vyplývá, že žalobkyně porodila své první dítě v prosinci 1987.

[24] – To nepochybně vyplývá z rozsudků ve věcech Elsen (body 33 až 36), Kauer (body 43 a 44) a Reichel-Albert (body 38 až 44).

[25] – V porovnání se situacemi, na které by se vztahovalo kritérium „dostatečné vazby“, z něhož Soudní dvůr vycházel v rámci uplatňování nařízení č. 1408/71.

je-li zjištěno, že je právo tohoto členského státu na takovou situaci použitelné. Nelze tudíž ztrácet ze zřetele skutečnost, že ačkoli jsou oba kroky popsané v bodě 38 výše nyní zahrnuty v jediném ustanovení právní normy, povinnosti z něj vyplývající jsou i nadále dvojí: i) členský stát A musí na doby péče o dítě získané v členském státě B použít své právní předpisy, pokud jsou splněny podmínky uvedené v čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009, a ii) pokud tomu tak je a použijí se právní předpisy členského státu A, pak tento členský stát musí s těmito dobami nakládat tak, jako by byly získány na jeho území.

57. Na základě těchto poznámek mohu přesně určit, v čem spočívá skutečný problém v projednávané věci. Nejde o to, že by s žalobkyní mohlo být zacházeno méně příznivě podle rakouských právních předpisů jen proto, že v době, kdy vychovávala své děti, žila ve dvou jiných členských státech (to zjevně podle čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009 nepřichází v úvahu) [26]. Spíše jde o to, že podmínky, které omezují *použitelnost* rakouské právní úpravy na její situaci, jsou v tomto ustanovení vymezeny úžeji než v kritériu přijatém Soudním dvorem ve věci Reichel-Albert.

58. Zadruhé považuji za zřejmé, že pokud by unijní právo ukládalo členským státům rozsáhlejší povinnosti uplatňovat vlastní právní předpisy na zahraniční doby péče o dítě, než jaké již ukládá čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009, pak by požadavky uvedené v tomto ustanovení představovaly pouze jeden ze souborů okolností, za nichž by byl členský stát A povinen uplatňovat své právní předpisy na doby péče o dítě získané v členském státě B.

59. Musím připustit, že bych byl ochotnější přijmout takovýto výklad čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009, pokud by *znění* tohoto ustanovení bylo *alespoň do určité míry neurčité nebo nejednoznačné*. Dle mého výkladu však toto ustanovení neobsahuje ani náznak možnosti, že by unijní právo mohlo členskému státu, v němž byl žadatel o starobní důchod zaměstnán nebo zde vykonával samostatnou výdělečnou činnost, další takové povinnosti ukládat. Jak jsem uvedl v bodě 45 výše, kritérium „dostatečné vazby“ Soudní dvůr formuloval ve vztahu k obecným kritériím stanoveným v nařízení č. 1408/71, nikoliv k samotnému článku 21 SFEU (který ve věcech Elsen, Kauer a Reichel-Albert posloužil jako základ pro povinnost členského státu A v rámci kroku 2 nakládat se zahraničními dobami péče o dítě tak, jako by byly získány na jeho vlastním území) [27]. Vzhledem k tomu, že toto nařízení bylo nyní zrušeno a nahrazeno nařízeními č. 883/2004 a č. 987/2009, jejichž čl. 44 odst. 2 se touto konkrétní otázkou výslovně zabývá, je patrně jedině logické dospět k závěru, že pravidla obsažená v tomto ustanovení upozadila veškeré předchozí snahy Soudního dvora o vymezení podmínek, za nichž se právní předpisy členského státu A mohou stát použitelnými na doby péče o dítě získané v členském státě B.

[26] – V tomto ohledu se plně ztotožňuji s názorem Komise, že nařízení č. 883/2004 a č. 987/2009 byla přijata s cílem stanovit zvláštní pravidla o příslušnosti za účelem podpory volného pohybu občanů Unie, nikoli jeho omezování. To je jistě pravda a dle ustálené judikatury Soudního dvora ostatně platí, že za účelem zajištění volného pohybu pracovníků v Unii při uplatňování zásady rovného zacházení s pracovníky s ohledem na různé vnitrostátní právní předpisy nařízení č. 1408/71, poté nařízení č. 883/2004, zavedlo koordinační systém, který upravuje zejména určování právních předpisů na ně použitelných [viz rozsudek ze dne 23. ledna 2019, Zyla (C-272/17, EU:C:2019:49, bod 37 a citovaná judikatura)].

[27] – Tím samozřejmě nechci říci, že podmínky, za nichž se právní předpisy členského státu stanou použitelnými na určitou konkrétní přeshraniční věc týkající se sociálního zabezpečení, mohou samy o sobě nepřiměřeně omezovat volný pohyb občanů Unie. Nelze nicméně ztrácet ze zřetele skutečnost, že výchozí myšlenkou, z níž vychází článek 21 SFEU, je, jak vyplývá z jeho prvního odstavce, že „[k]aždý občan Unie má právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států s *výhradou omezení a podmínek stanovených ve Smlouvách a v opatřeních přijatých k jejich provedení*“ (kurzivou zvýraznil autor stanoviska). Toto ustanovení sice neposkytuje normotvůrci *carte blanche* k zásahům do základních principů tohoto práva, nicméně považuji za poměrně zřejmé, že v oblasti sociálního zabezpečení může normotvůrce mimo jiné i jednoduše změnit vymezení právních kritérií, na jejichž základě je osoba, která využila svobody pohybu, oprávněna požadovat, aby se na ni i nadále vztahovalo právo jejího členského státu původu.

60. Tím to však samozřejmě nekončí, ani končit nemůže, neboť je třeba zohlednit i záměr normotvůrce při přijímání čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009 a zvážit, zda tento výklad podporují okolnosti jeho *přijetí*. V tomto ohledu podotýkám, že z legislativní historie čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009 vyplývá, že toto ustanovení bylo zavedeno nejen s cílem zohlednit rozsudky Soudního dvora ve věcech Elsen a Kauer, ale také *vymezit* jejich působnost [28]. Podle mého názoru lze tedy snadno předpokládat, že se unijní normotvůrce *vědomě rozhodl* neodvolávat se na kritérium „úzké vazby" nebo „dostatečné vazby" formulované Soudním dvorem a místo toho zvolil konkrétnější požadavek, aby se na danou osobu i nadále vztahovaly právní předpisy členského státu A z důvodu výkonu činnosti formou zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti v tomto členském státě ke dni, kdy by podle právních předpisů tohoto členského státu doba péče o dítě začala být brána v úvahu [29].

61. Rovněž bych dodal, že v řadě dalších ustanovení nařízení č. 883/2004 a č. 987/2009 unijní normotvůrce patrně nejen zohlednil, ale i upřesnil judikaturu Soudního dvora, která byla vytvořena v kontextu uplatňování nařízení č. 1408/71 (přičemž v některých případech se od ní možná dokonce i odchýlil) [30]. To je podle mého názoru zřejmé z bodu 3 odůvodnění nařízení č. 883/2004, který potvrzuje přání normotvůrce aktualizovat a zjednodušit ustanovení nařízení č. 1408/71, neboť toto nařízení bylo vícekrát změněno a aktualizováno mimo jiné i s ohledem na rozsudky Soudního dvora, čímž se stalo složitým a obsáhlým.

62. Vzhledem k tomu, že nařízení č. 987/2009 bylo vydáno až po vydání rozsudků ve věcech Elsen a Kauer (nikoli však po vydání rozsudku ve věci Reichel-Albert), mohl normotvůrce, pokud by tak chtěl učinit, formulovat čl. 44 odst. 2 tohoto nařízení tak, aby do něj zřetelně a v plném rozsahu začlenil výklad Soudního dvora podaný v prvních dvou uvedených rozsudcích. To se však nestalo. Za těchto okolností je třeba konstatovat, že neexistence výslovného odkazu v čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009 na kritérium „úzké vazby" nebo „dostatečné vazby" svědčí o tom, že normotvůrce chtěl záměrně omezit uplatnění *ratio decidendi* vyjádřeného v rozsudcích Elsen a Kauer a zakotvil pouze možnost, aby se právní předpisy členského státu A použily na doby péče o dítě získané v členském státě B za podmínek v tomto ustanovení výslovně uvedených.

63. Souhlasím s Komisí, že normotvůrce nemohl v době přijímání čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009 předpokládat, že Soudní dvůr ve věci Reichel-Albert rozšíří oblast působnosti kritéria „dostatečné vazby". Možná by formuloval podmínky tohoto ustanovení odlišně, pokud by byl tento rozsudek vydán před přijetím onoho ustanovení. Soudnímu dvoru však nepřísluší o této otázce spekulovat. Vzhledem k tomu, že normotvůrce se otázkou zohlednění zahraničních dob péče o dítě výslovně zabýval v čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009, musí být podle mého názoru od tohoto okamžiku i jakákoli změna podmínek, za nichž je členský stát A povinen uplatňovat na tyto doby své právní předpisy, provedena z iniciativy normotvůrce.

[28] – Viz body 12 a 14 odůvodnění nařízení č. 987/2009. Viz též bod 13 odůvodnění postoje Evropského parlamentu přijatého v prvním čtení dne 9. července 2008 k přijetí [uvedeného] nařízení [P6_TC1-COD(2006)0006].

[29] – V původním návrhu Komise se článek 44 podle všeho ještě více odchyloval od judiciálního řešení přijatého ve věcech Elsen a Kauer, neboť byl formulován následujícím způsobem: „[a]niž by byla dotčena příslušnost členského státu určeného podle ustanovení hlavy II nařízení (ES) č. 883/2004, musí instituce členského státu, ve kterém příjemce důchodu *bydlel v průběhu dvanácti měsíců po narození dítěte nejdéle*, zohlednit doby výchovy dítěte v jiném členském státě, pokud se v případě dotyčné osoby nepoužijí právní předpisy jiného členského státu z důvodu výkonu zaměstnání nebo samostatně výdělečné činnosti" (kurzivou zvýraznil autor stanoviska) [viz návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, KOM(2006) 16 v konečném znění].

[30] – Viz například odůvodnění formulované Soudním dvorem v rozsudku ze dne 11. dubna 2013 ve věci Jeltes a další (C-443/11, EU:C:2013:224, bod 32). Tato věc se týkala výkladu článku 65 nařízení č. 883/2004 a otázky, zda toto ustanovení mělo za cíl zohlednit judikaturu Soudního dvora týkající se dříve použitelného ustanovení (konkrétně článku 71 nařízení č. 1408/71), nebo se od ní odchýlit.

64. Zatřetí, bližší posouzení *účelu* nařízení č. 883/2004 a č. 987/2009 mne utvrzuje v přesvědčení, že je namístě odolat pokušení doplňovat povinnosti, které jsou nyní obsaženy v čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009, souborem nepsaných pravidel vycházejících z judikatury. Jak vyplývá z čl. 11 odst. 1 nařízení č. 883/2004, jednou ze základních zásad systému koordinace vnitrostátních systémů sociálního zabezpečení je, že by měly být uplatňovány právní předpisy pouze *jediného* členského státu [31]. V tomto kontextu čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009 stanoví výjimku z pravidel o příslušnosti zakotvených v hlavě II nařízení č. 883/2004, tak aby členský stát, který již není podle těchto pravidel nadán příslušností, byl odpovědný za zohlednění dob péče o dítě získaných v jiných členských státech [32].

65. Podle mého názoru musí být meze takové výjimky stanoveny dostatečně jasně. Dle ustálené judikatury Soudního dvora tvoří ustanovení hlavy II nařízení č. 883/2004 *úplný* a jednotný systém kolizních norem, jejichž cílem je na jedné straně zabránit tomu, aby osoby, které spadají do působnosti tohoto nařízení, byly zbaveny ochrany v oblasti sociálního zabezpečení v důsledku neexistence právních předpisů, které by se na ně vztahovaly, a na druhé straně zamezit současnému použití vnitrostátních právních předpisů více členských států a komplikacím, které z toho mohou vyplývat [33]. Ustanovení čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009 je poněkud jedinečné, neboť v něm obsažené pravidlo o příslušnosti – které vyžaduje, aby členský stát A použil své právní předpisy na zahraniční doby péče o dítě – nemá vliv na skutečnost, že může jednoduše nastat situace, kdy kritéria stanovená v hlavě II nařízení č. 883/2004 určí jako členský stát, jehož právní předpisy se na dotčenou osobu jinak vztahují, členský stát B. Je tedy důležité, aby byly příslušné orgány členského státu A schopny *plně* porozumět podmínkám, na jejichž základě se jeho právní předpisy stávají použitelnými na doby péče o dítě získané osobou, která v relevantní době nebyla v tomto členském státě ani „zaměstnaná“, ani „samostatně výdělečně činná“ [čl. 11 odst. 3 písm. a) nařízení č. 883/2004], ani neměla na jeho území bydliště [čl. 11 odst. 3 písm. e) tohoto nařízení]. V případě existence pochybností ohledně těchto povinností by byl nutně ohrožen užitečný účinek („*effet utile*“) článku 44 odst. 2.

66. Na rozdíl od žalobkyně a Komise mám za to, že všechny výše uvedené úvahy znamenají, že v kontextu uplatňování čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009 není členský stát povinen používat své právní předpisy na doby péče o dítě získané v jiném nebo ve více členských státech, pokud by jediným důvodem takového postupu bylo to, že tyto doby mají „úzkou vazbu“ na rozhodné doby, které byly na jeho území získány dříve. Musí tak postupovat pouze tehdy, jsou-li splněny všechny podmínky, které jsem připomněl v bodě 32 výše.

67. Závěrem bych rád zdůraznil skutečnost, že podle mého názoru by hospodářské důsledky, které by v rámci původního řízení vyplynuly z použití rakouského, belgického nebo maďarského práva na sporné doby péče o dítě, neměly mít na odpověď na první otázku žádný vliv. To, zda by se žalobkyně ocitla v horší finanční situaci, protože by se na její situaci použilo hmotné právo členského státu B, nikoliv hmotné právo členského státu A, nemůže podle mne ovlivnit posouzení Soudního dvora. Právo označené jako právo použitelné na zahraniční doby péče o dítě může být v některých případech pro dotčenou osobu výhodné, jindy naopak.

[31] – Pokud jde o obecné vysvětlení kolizních norem obsažených v nařízeních č. 883/2004 a č. 987/2009, viz Lhernould, J. P., „New rules on conflicts: regulations 883/2004 and 987/2009“, *ERA Forum*, sv. 12, 2011, s. 25 až 38.

[32] – Viz Jorens, Y. a Van Overmeiren, F., „General Principles of Coordination in Regulation 883/2004“, *European Journal of Social Security*, sv. 11, 2009, s. 66.

[33] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. března 2020, Pensionsversicherungsanstalt (Rehabilitační příspěvek) (C-135/19, EU:C:2020:177, bod 46). Objevilo se tvrzení, že koordinační systém v hlavě II nařízení č. 883/2004 má *výlučný účinek*, neboť nejsou použitelné jiné právní předpisy než ty, které jsou v něm uvedeny. V tomto ohledu viz Jorens, Y. a Van Overmeiren, F., „General Principles of Coordination in Regulation 883/2004“, *European Journal of Social Security*, sv. 11, 2009, s. 72.

68. V tomto ohledu připomínám, že unijní primární právo pracovníkovi nezaručuje, že přestěhování do jiného členského státu než členského státu jeho původu nebude mít z hlediska jeho situace v oblasti sociálního zabezpečení žádné důsledky, jelikož takové přestěhování může být dle okolností, vzhledem k rozdílům existujícím mezi systémy a právními předpisy členských států pro dotčenou osobu z tohoto hlediska více či méně výhodné [34]. V tomto kontextu není cílem nařízení č. 883/2004 a č. 987/2009 harmonizace, či dokonce sjednocení, ale pouze vytvoření systému koordinace, a to mimo jiné pokud jde o stanovení právních předpisů použitelných na zaměstnané osoby, které za různých okolností využívají svého práva na volný pohyb [35]. Skutečnost, že účinek výkonu práva volného pohybu může být pro dotčenou osobu v různé míře příznivý nebo nepříznivý v závislosti na okolnostech, přímo vyplývá z rozhodnutí zachovat rozdíl mezi právními předpisy členských států [36].

3. Žalobkyně nemohla legitimně očekávat, že se její situace bude řídit dřívější judikaturou Soudního dvora

69. Poté, co jsem uvedl důvody, proč se nedomnívám, že lze judiciální řešení použité ve věci Reichel-Albert použít na projednávanou věc, se chci pro úplnost zabývat tvrzením žalobkyně, že legitimně očekávala, že se sporné doby péče o dítě použije rakouské právo, když tyto doby získala dávno před okamžikem, kdy nařízení č. 987/2009 vstoupilo v platnost, a v předchozí době by splňovala kritérium „úzké vazby“, popř. „dostatečné vazby“ stanovené ve věcech Elsen a Kauer.

70. PVA a rakouská vláda v návaznosti na toto tvrzení uvádějí, že v kontextu původního řízení žalobkyně takové legitimní očekávání mít nemohla. Zaprvé v době, kdy se přestěhovala do Belgie a Maďarska, nebylo Rakousko členským státem a rozsudky ve věcech Kauer a Elsen ještě nebyly vydány. Zadruhé žalobkyně nezískala ve vztahu k těmto dobám žádná práva, dokud v roce 2017 nepožádala o přiznání starobního důchodu.

71. Souhlasím s PVA a rakouskou vládou, že v době, kdy se žalobkyně přestěhovala do Belgie v roce 1987 a poté do Maďarska v roce 1991, se nemohla domnívat, že vykonává právo na volný pohyb podle článku 21 SFEU a že ve výsledku může mít nárok, aby PVA nakládal s dobami, které získala v těchto jiných členských státech tak, jako by byly získány na jeho vlastním území. Na základě článku 2 aktu o podmínkách přistoupení Rakouské republiky, Finské republiky a Švédského království a o úpravách smluv, na nichž je založena Evropská unie [37], nebyla ustanovení původních smluv a aktů přijatých orgány před přistoupením pro Rakousko do dne 1. ledna 1995 závazná.

72. Pokud bychom ovšem prováděnou analýzu na tomto místě ukončili, opominuli bychom skutečnost, že pokud jde o věci týkající se důchodů, rozhodným datem pro určení, která pravidla jsou použitelná *ratione temporis*, je datum, kdy dotčená osoba požádá o starobní důchod. V případě žalobkyně je tímto „klíčovým“ datem 11. říjen 2017. V té době Rakousko skutečně bylo součástí Evropské unie.

[34] – Viz rozsudek ze dne 23. ledna 2019, Zyla (C-272/17, EU:C:2019:49, bod 45 a citovaná judikatura).

[35] – Viz bod 1 odůvodnění nařízení č. 883/2004. Zde vytvořený systém kolizních norem má za následek, že je zákonodárci každého členského státu odňata *pouze* pravomoc určovat libovolně rozsah působnosti a podmínky použití jeho vnitrostátních právních předpisů, pokud jde o osoby, na něž se vztahují, a pokud jde o území, na němž vnitrostátní právní předpisy zakládají účinky (viz rozsudek ze dne 23. ledna 2019, Zyla, C-272/17, EU:C:2019:49, bod 38 a citovaná judikatura). V souladu s článkem 48 SFEU jinak není pravomoc členských států v této oblasti dotčena, pokud tyto státy jednají v souladu s unijním právem, a zejména v souladu s účelem těchto nařízení a ustanoveními SFEU týkajícími se volného pohybu osob.

[36] – Obdobně viz stanovisko generálního advokáta N. Jääskinena ve věci Reichel-Albert (C-522/10, EU:C:2012:114, body 43, 45 a 46).

[37] – Úř. věst. 1994, C 241, s. 9, a Úř. věst. 1995, L 1, s. 1.

73. Z rozhodnutí ve věci Kauer je zřejmé, že za těchto podmínek musí být stanovení nároku žalobkyně na důchod, a *to i na základě dob pojištění získaných před přistoupením Rakouska k Evropské unii*, rakouskými orgány provedeno v souladu s unijním právem, a zejména v souladu s ustanoveními Smlouvy týkajícími se volného pohybu pracovníků, resp. svobody každého občana Unie pohybovat se a pobývat na území členských států [38]. Věc v původním řízení se netýká uznání práv údajně nabytých podle unijního práva před přistoupením Rakouska, ale spíše otázky, zda odmítnutí zohlednit sporné doby péče o dítě, k němuž došlo ze strany PVA v prosinci 2017, bylo učiněno v rozporu s unijními pravidly, která se *tehdy* stala pro Rakousko závaznými [39].

74. Po výše uvedeném upřesnění mám na rozdíl od tvrzení žalobkyně, za to, že nemohla očekávat, že otázka, zda se na tyto doby *použijí* rakouské právní předpisy, bude vyřešena s ohledem na kritérium „úzké vazby“ nebo kritérium „dostatečné vazby“, která byla stanovena ve věcech Elsen a Kauer (ve vztahu ke kritériím stanoveným v nařízení č. 1408/71), spíše než na pravidla obsažená v nařízeních č. 883/2004 a č. 987/2009.

75. V tomto ohledu připomínám, že podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že zásada ochrany legitimního očekávání nemůže být pojata natolik široce, aby „obecně bránila použití nového pravidla na budoucí účinky situací, které nastaly za platnosti dřívějšího pravidla“ [40]. Hmotněprávní unijní pravidla však musí být za účelem dodržení zásady legitimního očekávání vykládána tak, že se vztahují na „situace nastalé před jejich vstupem v platnost pouze tehdy, když z jejich znění, cíle nebo struktury jasně vyplývá, že jim takový účinek musí být přiznán“ [41].

76. V projednávané věci datum vstupu nařízení č. 883/2004 a č. 987/2009 v platnost (1. květen 2010) neznamená, že pro účely stanovení starobního důchodu žalobkyně v původním řízení se sporné doby péče o dítě musí řídit dříve platným nařízením, konkrétně nařízením č. 1408/71. To jednoznačně vyplývá z čl. 87 odst. 2 nařízení č. 883/2004, který se na základě článku 93 nařízení č. 987/2009 použije i na nařízení č. 987/2009 a v podstatě stanoví, že pro stanovení nároků získaných podle nařízení č. 883/2004 se bere v úvahu jakákoli relevantní doba získaná před vstupem tohoto nařízení v platnost v dotyčném členském státě [42].

[38] – Viz rozsudek Kauer, bod 45. Připomínám, že v uvedené věci dospěl Soudní dvůr k závěru, že dotčená vnitrostátní právní úprava skutečně zavádí rozdílné zacházení, neboť zohlednění dob péče o dítě strávených v jiném členském státě (Belgii) podmiňuje pobíráním peněžité pomoci v mateřství nebo rovnocenných dávek podle rakouské spolkové právní úpravy. Jak uvedla generální advokátka E. Sharpston v jiné věci, Soudní dvůr měl bez dalšího za to, že L. Kauer využila unijního práva volného pohybu, a to i přesto, že k dotčenému „pohybu“ došlo již před přistoupením Rakouska k EU [viz stanovisko ve věci Wieland a Rothwangl (C-465/14, EU:C:2016:77, body 50 a 51)].

[39] – Obdobně viz rozsudek ze dne 30. listopadu 2000, Österreichischer Gewerkschaftsbund (C-195/98, EU:C:2000:655, body 53 a 54). Ve svém stanovisku v uvedené věci (C-195/98, EU:C:2000:50, bod 147) generální advokát F. G. Jacobs podle mého názoru správně poznamenal, že odlišný závěr by migrující pracovníky, kteří chtějí pracovat v „novém členském státě“ nebo tento stát opustit za účelem práce ve „starém členském státě“, nelogicky znevýhodnil oproti pracovníkům pohybujícím se v rámci oblasti tvořené „starými členskými státy“.

[40] – Viz například rozsudky ze dne 16. května 1979, Tomadini (84/78, EU:C:1979:129, bod 21), a ze dne 6. října 2015, Komise v. Andersen (C-303/13 P, EU:C:2015:647, bod 49 a citovaná judikatura).

[41] – Viz rozsudek ze dne 6. října 2015, Komise v. Andersen (C-303/13 P, EU:C:2015:647, bod 50). Viz též shrnutí této judikatury generálním advokátem M. Bobkem v jeho stanovisku ve věci E. B. (C-258/17, EU:C:2018:663, bod 47). Jen na okraj uvádím, že v bodě 48 tohoto stanoviska generální advokát konstatoval, že stejný přístup se odráží rovněž v souvislosti s přistoupením nových členských států k Evropské unii, s ohledem na vnitrostátní provádění (nových) pravidel EU: dřívější skutkové okolnosti (tedy skutkové okolnosti, k nimž došlo před přistoupením) lze zohlednit, pokud jsou relevantní a musí být (znovu) posouzeny v rámci použití nových pravidel po přistoupení.

[42] – Na druhou stranu čl. 87 odst. 5 nařízení č. 883/2004 stanoví, že „[n]ároky osoby, které byl přede dnem použitelnosti tohoto nařízení *vyplácen* v některém členském státě důchod, lze *na žádost dotčené osoby* s ohledem na toto nařízení přezkoumat“ (kurzivou zvýraznil autor stanoviska).

77. Podle mého názoru z tohoto ustanovení jasně vyplývá, že žalobkyně nemohla v původním řízení legitimně očekávat, že se její minulá situace bude řídit nařízením č. 1408/71 a judikaturou přijatou v souvislosti s ním. Ačkoli tedy sporné doby péče o dítě nastaly před vstupem nařízení č. 987/2009 v platnost, je nutno určení členského státu, jehož právní předpisy se mají na tyto doby použít, vyřešit *výlučně* s ohledem na čl. 44 odst. 2 tohoto nařízení.

4. Závěr k první otázce

78. S ohledem na výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na první předběžnou otázku následovně: v situaci, kdy se *ratione temporis* použije nařízení č. 987/2009, unijní právo nevyžaduje, aby členský stát, na jehož území byla určitá osoba zaměstnaná nebo samostatně výdělečně činná, zohlednil dobu péče o dítě získanou touto osobou v jiném členském státě, jako by bylo dítě vychováváno na jeho vlastním území, pokud nejsou v dané situaci splněny všechny podmínky stanovené v čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009.

79. Pokud by Soudní dvůr navzdory mému návrhu dospěl k závěru, že judiciální řešení použité ve věci Reichel-Albert je stále použitelné i v rámci původního řízení, takže Rakousko musí na doby péče o dítě získané v jiných členských státech použít své právní předpisy, byť tyto doby nespadají přímo do oblasti působnosti čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009, dodávám, že takový postup je podle mého názoru možný pouze za splnění dvou podmínek.

80. Zaprvé, jak jsem uvedl v předchozích částech tohoto stanoviska, musela by zde existovat „dostatečná“ vazba mezi dobami péče o dítě získanými v členském státě B a rozhodnými dobami, které žadatelka o starobní důchod získala v členském státě A. Jak Komise správně podotýká, žádná taková vazba nemůže vůbec existovat, ledaže žadatel či žadatelka prokáží alespoň to, že členský stát A byl posledním členským státem, kde byli zaměstnáni před tím, než začali vychovávat své dítě (děti). I v takovém případě je však třeba posoudit, zda je taková vazba „dostatečná“.

81. K tomu PVA poznamenal, podle mého názoru správně, že situace žalobkyně v původním řízení a situace žalobkyně ve věci Reichel-Albert se do jisté míry liší. Ve věci Reichel-Albert Soudní dvůr podle všeho přikládal značnou váhu skutečnosti, že D. Reichel-Albert v době narození svého prvního dítěte dočasně přestala pracovat a z *čistě rodinných důvodů* přesunula své bydliště do Belgie [43]. Ve věci v původním řízení byl odchod žalobkyně z Rakouska v roce 1987 motivován vyhlídkou na studium ve Spojeném království. Je pravděpodobné, že toto přechodné období dalšího vzdělávání vazbu mezi dobami pojištění žalobkyně v Rakousku před narozením jejích dětí a spornými dobami péče o dítě v Belgii a Maďarsku oslabuje více, než tomu bylo ve věci Reichel-Albert [44].

82. Zadruhé, žadatel či žadatelka o starobní důchod by rovněž museli prokázat, že pokud by zůstali v členském státě A (zde v Rakousku), byl by brán v úvahu čas věnovaný výchově jejich dětí. Jinými slovy, žadatel či žadatelka by museli prokázat, že z důvodu jejich přestěhování do jiného členského státu a změny bydliště jsou nyní ve skutečnosti v horším postavení, než kdyby jednoduše zůstali v členském státě A.

[43] – Viz rozsudek Reichel-Albert, body 35 a 45, jakož i výrok rozsudku.

[44] – Tento argument považuji za přesvědčivější než argument, který hájí španělská vláda. Podle této vlády je rozlišujícím faktorem mezi věcí Reichel-Albert a projednávanou věcí skutečnost, že D. Reichel-Albert, na rozdíl od žalobkyně v původním řízení, po ukončení své pracovní činnosti v Německu nadále pobírala podporu v nezaměstnanosti. Nedomnívám se, že by tato skutečnost měla být sama o sobě rozhodující pro vzájemný vztah obou situací. Je pravda, že ve věci Reichel-Albert byla žadatelka ke dni 30. června 1980 nezaměstnaná a pobírala podporu v nezaměstnanosti vyplácenou Německem až do října 1980, přičemž v Belgii se usadila v červenci 1980 (v době, kdy tuto podporu stále ještě pobírala). To však nic nemění na skutečnosti, že začala pečovat o svou rodinu až 25. května 1981, tedy několik měsíců poté, co přestala tuto podporu pobírat.

B. Ke druhé otázce

83. Druhá otázka navazuje na odpověď, kterou má Soudní dvůr poskytnout na otázku první. Prostřednictvím druhé otázky žádá předkládající soud o poskytnutí vodítka k tomu, zda čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009 vyžaduje, aby členský stát A použil své právní předpisy pouze v situacích, kdy neexistuje právní úprava dob péče o dítě získaných v členském státě B, nebo také v případech, kdy taková právní úprava existuje v členském státě B, ale doba věnovaná výchově dětí není tímto členským státem zohledněna *in concreto*. Předkládající soud pokládá tuto otázku zejména s ohledem na stanovisko generálního advokáta N. Jääskinena ve věci Reichel-Albert [45]. Generální advokát N. Jääskinen hájil v této věci názor, že čl. 44 odst. 2 se nepoužije, pokud členský stát B zakotvuje *možnost* zohlednění těchto dob. Podle jeho názoru není podstatné, že dotyčná osoba v konkrétním případě tuto výhodu z důvodu své osobní situace nezíská [46].

84. Nevidím žádný důvod, proč by měl Soudní dvůr dospět v projednávané věci k jinému závěru. Jak je uvedeno v bodě 56 výše, čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009 obsahuje dvojí povinnost. Zaprvé členský stát A musí použít své právní předpisy na doby péče o dítě získané v členském státě B, jsou-li splněny podmínky uvedené v tomto ustanovení. Mezi tyto podmínky patří i to, že se podle práva členského státu B k době péče o dítě nepřihlíží. Zadruhé, pokud se použijí právní předpisy členského státu A, pak musí tento členský stát s takovými dobami nakládat tak, jako by byly získány na jeho území.

85. Připouštím, že pojmy uvedené v čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009 jsou poněkud nejednoznačné, neboť požadavek týkající se zohledňování sporné doby péče o dítě členským státem B je formulován následovně: „[p]okud se podle práva [členského státu B] k době péče o dítě nepřihlíží […]“. Jak vysvětluje předkládající soud, to může znamenat buď to, že členský stát B takovou dobu nezohledňuje v *zásadě*, protože nemá právní předpisy upravující dobu péče o dítě, nebo ji nezohlední *in concreto*, neboť taková doba nemohla být dotyčné osobě podle právních předpisů členského státu B uznána v dané konkrétní věci.

86. Existují však dva důvody, které mne přesvědčily o tom, že není namístě tento druhý výklad přijmout.

87. Zaprvé by bylo příliš problematické a nepraktické ukládat orgánům členského státu A povinnost přistoupit k posouzení merita žádosti dotčené osoby podle právních předpisů jiného členského státu (členského státu B), aby bylo možno určit, zda jsou na situaci této osoby použitelné právní předpisy členského státu A. Zadruhé by takový výklad podmínek stanovených v čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009 potenciálně vedl ke vzniku situací, kdy by určitá osoba mohla i) u orgánů členského státu B tvrdit, že má nárok na zohlednění dob péče o dítě získaných v tomto členském státě podle právních předpisů tohoto členského státu, a ii) v případě neúspěchu takové argumentace předložit věc příslušným orgánům členského státu A a tvrdit, že vzhledem k tomu, že její nárok u orgánů členského státu B neuspěl, čl. 44 odst. 2 tohoto nařízení znamená, že na její situaci lze uplatnit právní předpisy členského státu A.

88. Podle mého názoru *nebylo* toto ustanovení přijato proto, aby mohli žadatelé o starobní důchod, pokud jde o zohledňování jedné jediné doby péče o dítě, zkoušet štěstí u příslušných orgánů dvou různých členských států. Jak je uvedeno v bodě 64 výše, čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009 stanoví výjimku z pravidel o příslušnosti zakotvených v hlavě II nařízení č. 883/2004, tak aby členský stát, který již není podle těchto pravidel příslušný (členský stát A), byl odpovědný

45 – C-522/10, EU:C:2012:114.

46 – Viz bod 67 tohoto stanoviska.

za zohlednění dob péče o dítě získaných v jiném členském státě (členský stát B). Cílem tohoto ustanovení není, aby se na stejnou dobu péče o dítě nakonec vztahovaly právní předpisy členského státu A i členského státu B, ale spíše to, aby v situaci, kdy členský stát B nemá právní předpisy *obecně* upravující zohledňování dob péče o dítě, mohla být členskému státu A uložena povinnost použít na dotčenou konkrétní situaci své právní předpisy.

89. Z výše uvedeného vyplývá, že čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009 musí být podle mého názoru vykládán v tom smyslu, že členský stát A není povinen uplatňovat své právní předpisy na určitou dobu péče o dítě za situace, kdy členský stát B (členský stát příslušný podle hlavy II nařízení č. 883/2004) v *zásadě* stanoví, že se tato doba zohledňuje. Pokud by tedy právní úprava Belgie a Maďarska obsahovala (v říjnu 2017) obecné pravidlo nebo ustanovení, které by umožňovalo zohledňovat dobu věnovanou výchově dětí, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu, pak by v rámci původního řízení PVA *nebyl povinen* na sporné doby péče o dítě použít rakouské právní předpisy.

V. Závěry

90. S ohledem na výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na předběžné otázky položené Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soudní dvůr, Rakousko) takto:

– V situaci, kdy se *ratione temporis* použije nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 ze dne 16. září 2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, unijní právo nevyžaduje, aby členský stát, na jehož území byla daná osoba zaměstnaná nebo samostatně výdělečně činná, zohlednil dobu péče o dítě, kterou tato osoba získala v jiném členském státě, jako by dítě bylo vychováváno na jeho území, pokud nejsou v dané situaci splněny všechny podmínky stanovené v čl. 44 odst. 2 tohoto nařízení.

– Skutečnost, že se v členském státě, který je příslušný podle hlavy II nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2009 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, k takové době přihlíží podle práva, ale s ohledem na danou situaci není taková doba zohledněna v praxi, nemá sama o sobě vliv na výklad čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009.